

thi det vil med Nødvendighed gaa ud over det, som er den bærende Tanke, det bærende Princip i hele den moderne Samfundsordning, den private Erhvervsdrift.

Jeg tror, det er godt, og jeg hilser det med Glæde, at man oppe i det andet høje Ting nu endelig har begyndt at vænne sig til Tanken om den lige og almindelige Valgret og at forstaa, at nu staar man en Gang overfor et Faktum, man ikke kan komme udenom — man kan saa være ked af det eller ikke, som det behager en. Den 29. Oktober 1912 udtalte jeg overfor den nuværende Indenrigsminister følgende, — jeg maa maaske med Formandens Tilladelse oplæse det —: „Jeg giver det ærede Medlem fuldkommen Ret i, at den Dag, da Højre — hvad enten det gør det tvunget af Omstændighederne, eller det gør det frivilligt, det sidste vilde jeg foretrække — træder ned paa den lige og almindelige Valgrets Grund, vil det have ganske andre Fremtidsbetinger end under de nuværende Forhold.“ Jeg mener ogsaa, at det ærede Medlem fra Æbeltoft har Ret i, at der i Forslaget er tilstrækkelig Konservatisme til, at man ikke behøver at være bange for, at Verden skal falde sammen, selv om vi fik endogsaa en Forfatning som den, han har udkastet, Konservatismen vilde endda nok en Stund kunne klare sig. Men saa snart dette er anerkendt fra konservativ Side, forekommer det mig ogsaa, at det maa indrømmes, at den bærende Del af Samfundet har Krav paa Beskyttelse. Jeg taler ikke her om politiske Partier, men om *den* konservative Del af Befolkningen, ikke mindst den Del, jeg tidligere har talt om, som i deres Personer repræsenterer det vigtigste af det moderne Samfunds Principper: den private Erhvervsdrift, altsaa det store Arbejdsgiverparti. Paa den ene Side tænker jeg her paa det store industrielle Arbejdsgiverparti, men det samme gælder paa den anden Side Landbefolkningen, som ogsaa bygger paa den private Erhvervsdrift, hvor hver enkelt for egen Regning søger at lægge hele sin økonomiske Tilværelse an paa at forsyne et Stykke Verdensmarked. Danmark er faktisk i økonomisk Henseende bygget paa sin Landbestand og sine industrielle og kommercielle Arbejdsgivere. Man maa da først indrømme, at denne Del af Samfundet har Krav paa, at der paa en eller anden Maade, under en eller anden Form gives den en Beskyttelse overfor *Samfundets Fjender*, overfor dem, som klart og aabent erklærer: Naar vi vil have en

Grundlov som den, I byder os, er det kun, fordi vi tror, at vi derigennem lettere kan omstyrte det bestaaende Samfund. En saadan Beskyttelse har den arbejdsgevende Del af Samfundet, alle de, der repræsenterer den private Erhvervsdrift, et ubetinget Krav paa, et Krav, som bunder i selve Samfundets Eksistens.

Efter min Mening har Højrepartiet som saadant ogsaa Ret i — og jeg synes, det ogsaa maatte kunne indses fra den anden Side —, at naar man vil have samme Vælgerkorps til begge Ting, er den Opgave at faa tilvejebragt to *forskellige* Ting i Virkeligheden af samme Art som Cirkulens Kvadratur. Nu siger man: Jo, vi kan godt bevare Princippet eller Frasen, eller hvad man nu vil kalde det, den almindelige Valgret, naar der indføres Alderscensus. Jeg vil aabenbare det Kæteri, at jeg ikke er saa forfærdelig forelsket i Alderscensus. Jeg tror slet ikke, at der i det at blive gammel ligger en saa vidunderlig konservativ Garanti, saaledes som man ofte fremstiller det, tværtimod, naar Folk bliver meget gamle, bliver de ligesom ungdommelige igen. Landstinget har til Tider ført en ved Gud meget ungdommelig Politik; i Provisoricaarene var Landstingsmændene overordentlig raske i Slaget, selv om de var gamle af Aar. Naar Folk bliver saa gamle, mener de: Nu risikerer vi ikke saa meget, nu kan vi lige saa godt en Gang slaa os løs, og dette er jo ikke saa konservativt! Konservativ er man selvfølgelig heller ikke som ung, men netop i, hvad jeg vil kalde Mellemalderen, fra 25 til 50—60 Aar. Det er den Tid, i hvilken man, hvis man er Fader, skal opdrage sine Børn. Men naar man bliver Bedstefader, faar man Sympati for Sønesønerne, Børnebørnene. Derfor er jeg ikke saa vis paa, at en Alderscensus, saadan som man fra Højres Side tænker sig den, skulde betyde en konservativ Garanti. Men i det hele taget er det ikke *den* Slags „konservative Garantier“, for at bruge det Udtryk, man fra forskellige Sider her i Tinget taler haanligt om, hvortil der trænges. Først og fremmest vil jeg forvare mig imod, at jeg for mit Vedkommende nogen Sinde skulde ønske „konservative Garantier“ paa den Maade, at jeg vilde have en *særlig Beskyttelse for Formuen*. Formuende Mennesker, som ikke kan beskytte sig selv, giver jeg ikke meget for. Selve det at have Formue er et Privilegium, har man Formue, skal man nok kunne klare sig, og kan man det ikke, er man en ganske ualmindelig Klodrian. En Mand, som har